

บทที่ 3

หลักประกันสิทธิในการนำผู้ถูกกล่าวหาคดีอาญาออกแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน

ปัจจุบันเป็นที่แน่นอนว่า เหตุการณ์ความเป็นไปของบ้านเมืองเป็นที่สนใจของประชาชน และเหตุการณ์ในบ้านเมืองนี้ ย่อมรวมตลอดถึงข้อเท็จจริง หรือเหตุการณ์เกี่ยวกับอาชญากรรม การตรวจค้น ติดตาม จับกุมคนร้ายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการนี้เจ้าพนักงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นตำรวจ อัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคดีนับได้ว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการเสนอข่าวคดีอาญาสู่ประชาชน โดยวิธีการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน เพื่อให้ประชาชนรับรู้รับทราบเหตุการณ์ความเป็นไปเหล่านั้น

ในบทนี้จะพิจารณาถึงหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาให้ถูกประจานโดยเจ้าหน้าที่พนักงานของรัฐในประเทศไทย และต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งใช้กฎหมายระบบคอมมอนลอว์ และประเทศเยอรมนีซึ่งใช้กฎหมายภาคพื้นยุโรปหรือระบบซีวิลลอว์

3.1 หลักประกันสิทธิในกฎหมายต่างประเทศ

3.1.1 ประเทศอังกฤษ

ในการศึกษาหลักกฎหมายของอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาที่จะไม่ถูกกระทำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมในลักษณะประจานจะศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับการนำผู้ถูกกล่าวหาคดีอาญาออกแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน และการกระทำที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การจำกัดการรายงานข่าวของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ศาลได้วินิจฉัยเรื่องการเปิดเผยข้อมูลของเจ้าหน้าที่ตำรวจไว้ว่า โดยหลักแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ควรเปิดเผยข้อมูลที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือที่เกี่ยวข้องกับคนในสังคม ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นไม่ได้ใช้เป็นการทั่วไป และมีแนวโน้มว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลดังกล่าวหากได้มีการเปิดเผยออกไป อย่างไรก็ดีหากเจ้าหน้าที่ตำรวจได้กระทำด้วยความระมัดระวัง และโดยสุจริตเพราะเห็นว่ามีความจำเป็นต่อสาธารณะที่ต้องเปิดเผยข้อมูลนั้นเพื่อป้องกัน

อาชญากรรมหรือเพื่อเตือนให้คนในสังคมทราบถึงอันตรายที่เกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจมีสิทธิที่จะเปิดเผยได้ในขอบเขตจำกัดตามที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้น

2) กฎหมายว่าด้วยละเมิดอำนาจศาล

การใช้หลักละเมิดอำนาจศาลเป็นอำนาจบังคับพิเศษของศาลนอกเหนือจากอำนาจบังคับทั่วไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของศาลเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อยอย่างรวดเร็ว และป้องกันการสร้างอิทธิพลอันมิชอบเหนือบุคคลทั่วไปและเป็นผู้ที่เป็นคู่ความในคดี ละเมิดอำนาจศาลจึงมิได้มีขึ้นเพื่อการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาโดยตรง แต่การที่ศาลใช้มาตรการลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลนี้มีผลเป็นการคุ้มครองมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องหาในลักษณะที่ทำให้เห็นว่าผู้นั้นดูเหมือนเป็นผู้กระทำความผิดไปโดยปริยาย ด้วยเหตุนี้จึงเห็นสมควรที่จะอธิบายถึงหลักละเมิดอำนาจศาลในประเทศอังกฤษให้เป็นที่เข้าใจพอสังเขป

ละเมิดอำนาจศาลในประเทศอังกฤษมีทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา คดีแพ่งได้แก่การไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือกระบวนการพิจารณาของศาล ในคดีอาญาได้แก่การขัดขวางการบริหารงานยุติธรรม ซึ่งการละเมิดอำนาจศาลในคดีอาญามีทั้งการละเมิดอำนาจศาลในห้องพิจารณา เช่น การทำร้ายร่างกาย การดูหมิ่นศาล ขัดขวางการพิจารณาคดี การถ่ายภาพ หรือสเก็ตซ์ภาพในศาล เป็นต้น ส่วนการละเมิดอำนาจศาลนอกห้องพิจารณา เช่น การกล่าวหาหรือโฆษณาถ้อยคำหรือการกระทำซึ่งมีแนวโน้มว่าจะแทรกแซง หรือขัดขวางต่อการบริหารงานยุติธรรม เช่น โฆษณาเรื่องราวที่อาจก่อให้เกิดอคติหรืออิทธิพลต่อคู่ความ พยาน หรือลูกขุนในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะหรือความประพฤติของผู้ต้องหาซึ่งอาจก่อให้เกิดอคติหรืออิทธิพลต่อการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรม โดยการครอบงำลูกขุนหรือผู้ที่จะมาเป็นลูกขุนอันทำให้ต้องรับผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ได้แก่ การเปิดเผยประวัติอาชญากรรมของผู้ต้องหา (Criminal record of accused) การวิจารณ์เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะที่ไม่ดีของผู้ต้องหา ก่อนคดีขึ้นสู่การพิจารณา หรือการโฆษณาคำรับสารภาพของผู้ต้องหาที่ได้กระทำนอกศาลแม้จะเป็นความจริงก็ตาม แต่การรายงานว่ามีอาชญากรรมเกิดขึ้น หรือรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจับกุม หรือการฟ้องร้องไม่ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล

ละเมิดอำนาจศาลในประเทศอังกฤษถือเป็นความรับผิดชอบเด็ดขาด (Strict liability) แม้ผู้กระทำจะไม่มีเจตนาก่อให้เกิดอคติเช่นว่านั้นก็ตาม แต่การขาดเจตนาดังกล่าวอาจทำให้ได้รับโทษน้อยลง อำนาจศาลในการลงโทษบุคคลฐานละเมิดอำนาจศาลเข้มงวดมากซึ่งบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ The Sunday Times ของสหรัฐอเมริกาเคยรายงานว่า ความเกรงกลัวต่อความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลทำให้สื่อมวลชนอังกฤษมักไม่สัมภาษณ์พยาน หรือรายงานข่าวเกี่ยวกับคำรับสารภาพ

หรือการกระทำผิดครั้งก่อน หรือถ่ายภาพจำเลย พยาน หรือเจ้าหน้าที่ของศาลภายในบริเวณห้องพิจารณา แม้แต่การรายงานว่าจำเลยบริสุทธิ์ก็ต้องห้าม

ระยะเวลาที่บุคคลอาจต้องรับผิดชอบละเมิดอำนาจศาลได้แก่ช่วงเวลาที่กระบวนพิจารณากำลังดำเนินอยู่ซึ่งเริ่มตั้งแต่เมื่อบุคคลถูกจับกุมและอยู่ในความควบคุม เช่น ในคดี R.v. Thomson Newspaper Ltd. & others ศาลสั่งปรับผู้พิมพ์โฆษณาหนังสือพิมพ์เป็นเงิน 5,000 ปอนด์ สำหรับการตีพิมพ์ข้อความ และการลงรูปถ่ายของผู้ต้องหาในขณะที่รอให้คดีขึ้นสู่การพิจารณา โดยศาลถือว่าการกระทำดังกล่าวมีผลกระทบต่อชื่อเสียงของผู้ต้องหาและอาจก่อให้เกิดอคติต่อคดีที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของลูกขุนได้

กฎหมายไม่ได้จำกัดว่าผู้กระทำความผิดต้องเป็นบุคคลธรรมดาทั่วไปเท่านั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมอาจต้องรับผิดชอบละเมิดอำนาจศาลได้เช่นกัน

3) ความผิดฐานหมิ่นประมาท

หมิ่นประมาท (Defamation) แบ่งได้เป็น libel และ slander ถ้าถ้อยคำที่โฆษณาได้เขียนพิมพ์ หรือจดหมายลงไว้ในลักษณะที่เป็นการถาวรถือเป็นความผิดฐาน libel หากการหมิ่นประมาทเป็นเพียงคำพูดหรือกริยาท่าทางถือเป็นความผิดฐาน slander

ถ้อยคำที่เป็นหมิ่นประมาทได้นั้นต้องเป็นถ้อยคำที่ทำให้ความนับถือที่สังคมมีต่อบุคคลหนึ่งลดลง หรือทำให้บุคคลนั้นเป็นที่รังเกียจ หรือถูกเหยียดหยามหรือทำให้ผู้นั้นถูกดูหมิ่นเกลียดชัง หรือใส่ความเขาโดยการดูหมิ่น หรือทำให้เสียหายต่อตำแหน่งหน้าที่ วิชาชีพ อาชีพ การค้าหรือธุรกิจ ซึ่งถ้อยคำนี้อาจเป็นคำพูด รูปภาพ ภาพ ท่าทาง หรือรูปแบบอื่นที่แสดงให้เห็นถึงความหมาย

ตัวอย่างถ้อยคำที่ถือเป็นหมิ่นประมาท เช่น กล่าวว่าบุคคลใดถูกฟ้องในความผิดฐานเบียดความเท็จและพนักงานอัยการได้มีคำสั่งให้ฟ้องบุคคลนั้นในความผิดฐานเบียดความเท็จ

ในกรณีที่บุคคลใดอยู่ในที่ประชุมซึ่งมีผู้สื่อข่าวร่วมอยู่ด้วยได้กล่าวถ้อยคำหมิ่นประมาทบุคคลอื่นและร้องขอให้หนังสือพิมพ์โฆษณาถ้อยคำของเขา บุคคลนั้นต้องรับผิดชอบเพื่อการโฆษณาในหนังสือพิมพ์นั้น และในกรณีที่บุคคลใดติดต่อไปยังผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์และได้กล่าวถ้อยคำหมิ่นประมาทบุคคลอื่นโดยมุ่งหมายให้ถ้อยคำของเขาโฆษณาในหนังสือพิมพ์ บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบเพื่อการโฆษณาในหนังสือพิมพ์นั้น แต่ถ่าเป็นการตอบคำถามที่ถูกลถามโดยผู้สื่อข่าว และผู้สื่อข่าวได้เขียนเรื่องซึ่งรวมถึงคำตอบและได้โฆษณาในหนังสือพิมพ์ ผู้กล่าวถ้อยคำไม่ต้องรับผิดชอบ

การกล่าวถ้อยคำเกี่ยวกับการพิจารณาต่อหน้าศาล ตามกฎหมายย่อมไม่เป็นหมิ่นประมาท แต่หากถ้อยคำนั้นไม่ได้กล่าวโดยบุคคลที่มีหน้าที่ต้องกล่าวถ้อยคำเกี่ยวกับกระบวนพิจารณา

ต้องรับผิดชอบหมิ่นประมาท เช่น การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจกล่าวต่อหน้าศาลเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาครั้งก่อน เป็นต้น⁵⁹

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องหาชั้นสอบสวน โดยหลักห้ามมิให้เปิดเผยเว้นแต่มีกฎหมายให้อำนาจและต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะในการป้องกันอาชญากรรม หรือเพื่อเตือนให้ประชาชนในสังคมทราบถึงอันตรายที่เกิดขึ้น และเมื่อพิจารณาตัวอย่างที่ศึกษามาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลที่ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาดูเหมือนเป็นผู้กระทำความผิด เช่น การเปิดเผยคำรับสารภาพย่อมต้องรับผิดชอบละเมิดอำนาจศาล หรือการกล่าวหาว่าบุคคลถูกฟ้องในความผิดอาชญา ย่อมต้องรับผิดชอบหมิ่นประมาท ข้อมูลของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา รวมทั้งรายละเอียดการสอบสวน ที่แสดงว่าผู้ถูกกล่าวหาอาจเป็นผู้กระทำความผิดถือเป็นข้อมูลข่าวสารของราชการ ซึ่งในประเทศอังกฤษ การที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการนั้นเป็นเรื่องที่ยากลำบาก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของทางราชการไม่เต็มใจที่จะอนุญาตให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นเอกสิทธิ์ของทางราชการ (Crown Privilege) ซึ่งสามารถอ้างเอกสิทธิ์ไม่ยอมเปิดเผยหรือส่งเอกสารให้ได้ เห็นได้จากกฎหมายว่าด้วยความลับของทางราชการ ค.ศ. 1911 (Official Secrets Acts 1911) ซึ่งเนื้อหาของกฎหมายฉบับนี้คือ การเปิดเผยข่าวสารของทางราชการและการให้ข่าวสารโดยปราศจากอำนาจแล้วถือว่าเป็นความผิดทางอาญา⁶⁰

สรุป กฎหมายอังกฤษมาตรการควบคุมการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมไว้โดยชัดเจน และในการบังคับใช้กฎหมาย ศาลได้ให้ความสำคัญกับสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ในทางปฏิบัติไม่มีการประจานผู้ถูกกล่าวหาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมดังเช่นที่เกิดในประเทศไทย ผู้ถูกกล่าวหาจึงได้รับการคุ้มครองสิทธิไม่ให้ถูกประจานไปโดยปริยาย

3.1.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกานั้น จะพิจารณาได้ว่าในเรื่องเกี่ยวกับการเปิดเผยนั้น ส่วนราชการได้รับรองสิทธิที่จะรับรู้ข่าวสารของประชาชน (Right to know) และได้มีการพัฒนาในเรื่องดังกล่าวมาเป็นเวลานานแล้ว โดยเริ่มจากกฎหมาย Common Law ซึ่งวางหลักไว้ว่า “การไม่เปิดเผยเอกสารเป็นหลัก ส่วนการเปิดเผยถือเป็นข้อยกเว้น” หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิ

⁵⁹ สุธรรมา วรกันนท์. เล่มเดิม. หน้า 31-33.

⁶⁰ ชาญชัย แสงศักดิ์ บรรเจิด สิงคะเนติ และสมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์. (2543). การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการกับข้อพิจารณาทางกฎหมายปกครอง. หน้า 5.

ของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาที่จะไม่ถูกระงับจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในลักษณะประจักษ์ ที่เกี่ยวข้องกับการนำผู้ถูกกล่าวหาออกแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน และการกระทำที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1) การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีโดยเที่ยงธรรม

สิ่งสำคัญในเบื้องต้นจะต้องตระหนักถึงในข้อที่ว่า การพิจารณาคดีอาญาในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น ได้วางรูปแบบคดีแบบกล่าวหา (Accusatorial System) โดยคู่ความทั้งคู่ทั้ง 2 ฝ่าย มีฐานะเท่าเทียมกันในศาล ผู้พิพากษานั้นเป็นเพียงคอยควบคุมให้มีการต่อสู้ในเชิงคดีอย่างยุติธรรม และมีคณะลูกขุนเป็นผู้ทำหน้าที่พิจารณาชี้ขาดข้อเท็จจริง (Verdict) ถึงความผิดพลาดของผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งคณะลูกขุนนี้เป็นบุคคลธรรมดาที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการพิจารณาคดีและไม่มีความรู้ทางกฎหมาย ฉะนั้น กฎเกณฑ์ในเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานอย่างใดรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ หรือห้ามมิให้คู่ความนำพยานใดเข้าสืบ ศาลจะเป็นผู้วินิจฉัยเสียแต่เริ่มแรก ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้คู่ความนำพยานประเภทที่ไม่มีคุณค่าเกี่ยวกับการพิสูจน์ความจริงแต่มีคุณค่าในด้านจิตวิทยาเข้าสู่การรับรู้และชักจูงจิตของคณะลูกขุน ดังนั้น หากพยานหลักฐานใดต้องห้ามมิให้รับฟังแล้วก็จะไม่มีโอกาสเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดี หรือเข้าสู่การรับรู้ของคณะลูกขุนได้เลย เช่น ข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานในเรื่องชื่อเสียง ความประพฤติ ประวัติการกระทำผิดครั้งก่อน ประวัติการถูกจับกุมโดยตำรวจ ตลอดจนคำให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ นักกฎหมายที่มีชื่อเสียงยืนยันความผิดผู้ต้องหา ซึ่งข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานเหล่านี้ถือเป็นเรื่องนอกประเด็น ศาลจะไม่ให้นำเข้าสืบและต้องห้ามมิให้รับฟัง เพราะไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดในคดีที่ฟ้องนั้นหรือไม่ หรืออาจเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ เช่น คำรับสารภาพหรือวัตถุของกลางที่ได้มาจากการข่มขู่หรือข่มขืนใจ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นผลดีเพราะทำให้ลูกขุนใช้ดุลพินิจในการตัดสินได้เที่ยงตรงไม่มีอคติ ลำเอียง

อย่างไรก็ดี แม้จะมีความพยายามป้องกันมิให้ข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานดังกล่าวเข้าสู่การรับรู้ของคณะลูกขุนโดยต้องห้ามมิให้นำเข้าสืบในชั้นศาลดังกล่าวข้างต้น แต่โดยผลของการเสนอข่าวของสื่อมวลชนในระหว่างการดำเนินคดีของตำรวจและอัยการ ทั้งหากเป็นคดีที่ครึกโครม การเสนอข่าวสู่ประชาชนก็มักจะเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนี้เสมอ และคณะลูกขุนก็อาจเรียนรู้ถึงเบื้องหลังและรายละเอียดของคดีมาก่อนจากการเสนอข่าวและเผยแพร่ข่าวสารนั้นได้ ซึ่งการเสนอข่าวเช่นนี้ไม่ต่างอะไรไปจากการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับคดีไปสู่การรับรู้ของผู้ที่จะมาเป็นลูกขุน (Prospective jurors) และอาจก่อให้เกิดความมีอคติขึ้นในจิตใจของลูกขุนได้ แม้ว่าการ

เสนอว่านั่นได้เกิดขึ้นภายนอก การพิจารณาคดีและอาจถูกกลืนเกินไป แต่ในทางจิตวิทยา สภาพบรรยากาศความกดดันจากการเสนอข่าวก็ยังคงเหลืออยู่⁶¹

การให้ข่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการเกี่ยวกับคดี ที่ส่งผลกระทบต่อ การพิจารณาชี้ขาดข้อเท็จจริงของลูกขุนเพราะการเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ ทำให้ไม่สามารถคัดเลือก ผู้ที่จะมาเป็นลูกขุนที่เที่ยงธรรมปราศจากอคติความลำเอียงได้เท่ากับเป็นการปฏิเสธสิทธิของผู้ถูก กล่าวหาที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรม (fair trial) ตามที่บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 6 (Sixth Amendment) และอาจทำให้ต้องพิจารณาคดีใหม่ (new trial) รวมทั้ง หนังสือพิมพ์และสาธารณชนไม่มีสิทธิที่จะได้รับการแจ้งให้ทราบจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและ พนักงานอัยการเกี่ยวกับรายละเอียดของพยานหลักฐานที่ได้รวบรวมมา อันเป็นปรัปักษ์ต่อจำเลยที่ เกิดขึ้นในเวลานั้น⁶²

The Freedom of Information Act 1966 ได้กำหนดหลักการไว้ว่า เอกสารต่างๆ ต้อง เปิดเผย เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้น เช่น สิทธิส่วนบุคคล และ บันทึกการสอบสวน ซึ่งก็สอดคล้องกับ การห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนำผู้ถูกกล่าวหาออกแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนในลักษณะ ยืนยันความผิดผู้ต้องหา⁶³

เมื่อพิจารณาข้อยกเว้นดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่าล้วนเป็นกรณีที่มีความสำคัญ และแม้ว่ากฎหมายจะอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลดังกล่าวได้ แต่การเปิดเผยดังกล่าวก็ยังคงคำนึงถึงการคุ้มครองประโยชน์ส่วนบุคคล กล่าวคือ ต้องทำให้มีผล กระทบกระเทือนอันเกิดจากการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าวแก่บุคคลให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

ในคดีลอปสังหารประธานาธิบดี Kennedy ตำรวจเมือง Dallas และสื่อมวลชนถูก ดำหน้อย่างรุนแรงเกี่ยวกับการรายงานข่าวในคดี เพราะผู้ต้องหาถูกลอบสังหารระหว่างที่อยู่บริเวณ ทางเดินภายในตึก (hallway) ของกองบัญชาการตำรวจในเมือง Dallas ซึ่งขณะนั้นบริเวณดังกล่าว เต็มไปด้วยผู้สื่อข่าว ช่างภาพและผู้สนใจ และการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจนำพยานหลักฐานออกแสดง ในที่มีประชาชนเป็นจำนวนมากและให้ข้อมูลเกี่ยวกับพยานหลักฐานอื่นในคดี การกระทำดังกล่าว เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดอคติซึ่งเสียหายต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา และการเปิดเผยรายละเอียดของ พยานหลักฐานเช่นนั้นทำให้ยากต่อการที่จะคัดเลือกลูกขุนที่ปราศจากอคติและยากต่อการที่ผู้ถูก กล่าวหาจะได้รับการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรม (fair trial) ซึ่งจริงๆ แล้วหากผู้ต้องหายังมีชีวิตอยู่ศาล

⁶¹ วรวิทย์ ฤทธิพิศ ข (2533, พฤศจิกายน-ธันวาคม). “เสรีภาพในการพิมพ์กับความเที่ยงธรรมในการ พิจารณาคดีอาญา.” ดุลพาห, 37, 6. หน้า 69-70

⁶² สุธรรมา วรกานนท์. เล่มเดิม. หน้า 36.

⁶³ ชาญชัย แสงศักดิ์ และคณะ. เล่มเดิม. หน้า 10.

อาจพิพากษาว่าไม่มีความผิดก็เป็นได้ แม้ว่าผู้ต้องหาจะได้กระทำผิดจริงก็ตามเพราะตามวิธีพิจารณาความของสหรัฐอเมริกาของศาลชั้นต้น ผู้ต้องหาอาจไม่ได้รับการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรมและปราศจากอคติและคำวินิจฉัยว่าผู้ต้องหาไม่มีความผิดอาจถูกกลับในชั้นอุทธรณ์⁶⁴

ในคดี *Irvin v. Dowd*, 366 U.S. 717, 1961 คดีนี้ *Irvin* ถูกกล่าวหาว่ามีความผิดฐานฆ่าคนตายและเป็นคดีที่ประชาชนให้ความสนใจเป็นอันมาก ภายหลังที่ *Irvin* ถูกจับกุมไม่นานเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการก็ได้ให้ข่าวยืนยันว่า “Mad dog Irvin ให้การรับสารภาพแล้วว่าเป็นผู้กระทำผิด” หลังจากนั้นสื่อมวลชนโดยความช่วยเหลือและสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เสนอข่าวครึกโครม ในชั้นก่อนพิจารณามีการพาดหัวข่าว ภาพถ่าย และภาพการ์ตูน เมื่อการพิจารณาคดีเริ่มขึ้น ในการคัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นลูกขุน (prospective jurors) จากจำนวน 430 คน พบว่ามีจำนวน 370 คน หรือเกือบร้อยละ 90 ที่เชื่อว่า *Irvin* คือผู้กระทำผิดและในที่สุดลูกขุนได้วินิจฉัยชี้ขาดว่า *Irvin* มีความผิดต้องรับโทษประหารชีวิต ต่อมาศาลสูงสหรัฐได้กลับคำพิพากษาของศาลและมีคำสั่งให้พิจารณาคดีใหม่ (new trial) เพราะจำเลยไม่ได้รับความเที่ยงธรรมในการพิจารณาคดี (fair trial) เนื่องจากการกระประโคมข่าวเช่นนั้นก่อให้เกิดอคติมหาชน (prejudicial publicity) ซึ่งมีอิทธิพลต่อคำวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงของลูกขุนอันเป็นการฝ่าฝืนต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะได้รับการพิจารณาโดยลูกขุนที่ปราศจากอคติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 6 (Sixth Amendment) จากบทบัญญัติดังกล่าว แสดงถึงการรับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีโดยเที่ยงธรรม ปราศจากอคติและความลำเอียง (fair trial impartial) ซึ่งในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 10 ถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งที่นานาประเทศให้ความคุ้มครอง ในประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ได้บัญญัติรับรองถึงสิทธิดังกล่าวไว้ในบทรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 6 (Sixth Amendment) โดยถือเป็นสิทธิมูลฐานที่ได้รับความคุ้มครองโดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 14 (Fourteenth Amendment) ซึ่งมีผลใช้บังคับกับวิธีพิจารณาความอาญาทั้งของมลรัฐและรัฐบาลกลาง⁶⁵

ในประเทศสหรัฐอเมริกา สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีโดยเที่ยงธรรม ปราศจากอคติและความลำเอียงถือเป็นหลักการสูงสุดในการดำเนินคดีอาญา กล่าวคือ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญา ไม่เพียงจะต้องค้นหาความจริงภายในขอบเขตของกฎหมายเท่านั้น แต่ยังจะต้องรับรองด้วยว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะได้รับการพิจารณาคดีด้วยความเที่ยงธรรม การพิจารณาคดีด้วยความเที่ยงธรรมในที่นี้หมายถึง การพิจารณาคดีโดยผู้พิพากษา

⁶⁴ สุธรรมา วรกานนท์. เล่มเดิม. หน้า 37.

⁶⁵ วรวิทย์ ฤทธิพิศ ข. เล่มเดิม. หน้า 64-65.

และลูกขุนที่ปราศจากอคติ ความลำเอียง มีความซื่อสัตย์สุจริต ในบรรยากาศการพิจารณาที่สงบ เรียบร้อย การชี้ขาดแห่งคดีจะต้องอาศัยความจริง และความจริงที่จะนำมาชี้ขาดได้นั้น จะต้องเป็น ความจริงที่ได้มาโดยชอบด้วยกระบวนการ ความ ด้วยพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงแห่งคดีนั้น ภายใต้อ ขอบเขตของกฎหมาย ปราศจากอิทธิพลหรือผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความมี อคติ (prejudice) ต่อผู้ต้องหาหรือจำเลย การเคยกระทำความผิดมาก่อนจะยกเอามาเป็นเหตุชี้ขาดคดี หลัง ไม่ได้ กระบวนการพิจารณาคดีตามกฎหมายทั้งปวงมุ่งจำกัดให้คณะลูกขุนและผู้พิพากษา พิจารณาและพิพากษาคดีจากข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องในคดีโดยตรง และต้องรับฟังแต่เฉพาะ พยานหลักฐานที่กฎหมายบัญญัติว่าให้รับฟังได้เท่านั้นแต่โดยที่การให้ข่าวคดีอาญาของเจ้าหน้าที่รัฐ และการเสนอข่าวคดีอาญาของสื่อมวลชน แม้จะเป็นการสนองตอบประโยชน์หรือสิทธิที่จะรับรู้ ข่าวสารของประชาชนแต่ย่อมเป็นการแน่นอนว่าการเสนอข่าว วิพากษ์วิจารณ์ ถกเถียงใดๆ เกี่ยวกับ คดีที่จะขึ้นสู่ศาล หรือการเสนอข่าวการพิจารณาคดีอาญาในศาลนั้น อาจมีส่วนได้เสียหรือผลประโยชน์ ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเข้ามาเกี่ยวข้อง และโดยเหตุที่การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของรัฐ คือการ รักษาความเที่ยงธรรมเพื่อผลประโยชน์ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเข้ามาเกี่ยวข้อง และโดยเหตุที่การดำเนิน กระบวนการพิจารณาคดีของรัฐ คือการรักษาความเที่ยงธรรมเพื่อประโยชน์ร่วมกันของสังคมหรือ ประชาชน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องไม่ให้คณะลูกขุนและผู้พิพากษาที่จะพิจารณาคดี ตกอยู่ภายใต้ การบีบบังคับหรือแรงผลักดันอย่างใดๆ จากการเสนอข่าว อันอาจทำให้การตัดสินใจเป็นไปโดย อิทธิพลของความมีอคติ ลำเอียง หากแต่ต้องกระตุ้นค้ำกันให้คณะลูกขุนและผู้พิพากษาสามารถ พิจารณาพิพากษาคดีจากมโนธรรมที่บริสุทธิ์ของตนเองเท่านั้น

เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาขัดแย้งระหว่างสิทธิเสรีภาพการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารของประชาชนกับความเที่ยงธรรมในการพิจารณาคดีอาญาขึ้นได้ กล่าวคือ การให้ข่าวแสดง ความคิดเห็นใดๆ ของเจ้าหน้าที่รัฐในลักษณะยืนยันความผิดผู้ถูกกล่าวหา ในขั้นตอนก่อนการพิจารณา คดีของศาลนั้น ก็อาจส่งผลกระทบและเป็นผลให้ความเที่ยงธรรมในการพิจารณาคดีอาญาที่ประชาชน ควรได้รับจากการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาของศาลเบี่ยงเบนไป อันเป็นการขัดแย้งหรือส่งผล กระทบต่อสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรมเป็นสำคัญ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ ได้นำมาซึ่งความยุ่งยากอย่างยิ่งในการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาของศาลใน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะคดีที่สะท้อนขวัญประชาชนหรือบุคคลสำคัญตกเป็นผู้ต้องหา หรือจำเลย และสื่อมวลชนได้เสนอข่าวคดีอาญาอย่างครึกโครมก่อนที่การพิจารณาคดีอาญาในศาล จะเริ่มขึ้น เช่น การเสนอข่าวคดีอาญาของสื่อมวลชนในคดี”อิหร่าน-คอนทรา” ซึ่งมีนาไวทโธลิเวอร์ นอร์ท อดีตที่ปรึกษาทำเนียบขาวสมัยประธานาธิบดีเรแกน ตกเป็นจำเลยในข้อหาให้การเท็จต่อ อธิบดีอัยการเกี่ยวกับบทบาทของเขาร่วมกับเจ้าหน้าที่หลายคนของประธานาธิบดี โรนัลด์ เรแกน

สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรมปราศจากอคติได้รับกระทบกระเทือน และตาม Statement of Policy concerning the Release of Information by Personal of Department of Justice relating to Criminal and Civil Proceeding ก็ได้กำหนดแนวทางเฉพาะสำหรับการให้ ข่าวดารคดีอาญาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนยุติธรรมต่อสื่อมวลชนโดยวางหลักเกณฑ์ทั่วไปว่า ไม่ว่าเวลาใดๆ เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข่าวจะต้องไม่ให้ข่าวเพื่อให้มีอิทธิพลเหนือการพิจารณาคดีของผู้ถูก กล่าวหาและจะต้องไม่ให้ข่าวที่มีเหตุผลน่าเชื่อว่าจะก่อให้เกิดอิทธิพลขึ้นในระหว่างการพิจารณาคดี หรือการพิจารณาคดีที่จะเริ่มขึ้นในภายหน้านับตั้งแต่ที่ได้จับกุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไปจนกว่าการ ดำเนินคดีนั้นสิ้นสุดลงโดยคำพิพากษาของศาลหรือโดยวิธีอื่น⁶⁸ ซึ่งในการให้ข่าวเกี่ยวกับคำรับสารภาพ และการแพร่ภาพของผู้ต้องหาซึ่งอาจก่อให้เกิดความมีอคตินั้น เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข่าวพึงต้องละเว้นไม่ ให้ข่าวเกี่ยวกับคำกล่าว (Statement) คำยอมรับ (Admission) คำให้การรับสารภาพ (Confession) หรือ ข้อต่อสู้ของผู้ถูกกล่าวหา รวมทั้งการปฏิเสธของผู้ถูกกล่าวหาที่จะไม่ให้ถ้อยคำใดๆ และเจ้าหน้าที่ ผู้ให้ข่าวจะต้องไม่เผยแพร่หรือให้ข่าวที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาต่อผู้ถูกกล่าวหาในครั้งก่อนๆ รวมทั้งไม่ส่งเสริมหรือช่วยเหลือสื่อมวลชนในการถ่ายรูปหรือแพร่ภาพของผู้ถูกกล่าวหาทาง โทรทัศน์ในระหว่างที่อยู่ในความควบคุม อย่างไรก็ตามก็ดี เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข่าวอาจให้ข่าวต่อสื่อมวลชน และสาธารณชนได้ แม้ข่าวดารนั้นอาจจะส่งผลเสียหายต่อผู้ต้องหาหรือจำเลย แต่ทั้งนี้การให้ข่าวนั้น จะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะซึ่งประชาชนจำเป็นที่จะต้องรับทราบเพื่อหาทางป้องกันหรือ ช่วยเหลือตนเอง เช่น ในกรณีที่ผู้ต้องหาหลบหนีจากการควบคุมของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น⁶⁹

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องหาในลักษณะที่ทำให้เห็นว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิด มีผลกระทบต่อคดี ซึ่งอาจทำให้ลูกขุนเกิดอคติจนทำให้จำเลยไม่ได้รับการพิจารณาโดยเที่ยงธรรม ซึ่งข้อมูลส่วนหนึ่งมาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการ สหรัฐอเมริกาจึงควบคุมการให้ข่าว ของเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนยุติธรรมไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องหา ย่อมทำให้เจ้าหน้าที่ผู้กล่าวถ้อยคำต้องรับผิดชอบหมิ่นประมาทด้วย

ในคดี *Stroble V. California* 343 U.S. 181 (1952) ศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้กล่าวไว้ว่า เราไม่อาจตอบปัญหาได้ว่าขอบเขตของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวคดีอาญาที่ควรได้รับความคุ้มครอง นั้นมีแค่ไหน

⁶⁸ วรวิทย์ ฤทธิพิศ ข (2532). ผลกระทบทางกฎหมายจากการเสนอข่าวคดีอาญาต่อการบริหารงาน ยุติธรรมทางอาญา. หน้า 122.

⁶⁹ แหล่งเดิม. หน้า 123-124.

อย่างไรก็ดี หากสื่อมวลชนเสนอข่าวถึงขั้นก่อให้เกิดความมื่อคดีลำเอียงในแหล่งชุมชนนั้นแล้ว จำเลยก็ย่อมสูญเสียความเที่ยงธรรมในการพิจารณา และจำเลยนั้นเพียงแค่พิสูจน์ให้เห็นถึงความเสียหายในระดับพอสมควรว่าผลกระทบจากการเสนอข่าวนั้นได้ก่อให้เกิดความมื่อคดีและสร้างบรรยากาศความกดดันที่เป็นปรีภัยต่อจำเลยในเวลานั้น และในบางกรณี จำเลยก็ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น เพราะข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเท่ากับบ่งชี้ชัดอยู่แล้วว่า เป็นการขัดต่อสิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรม จึงถือเป็นเรื่องที่อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของจำเลยโดยไม่ต้องมีคำร้องขอ และต่อมาปี ค.ศ. 1971 ในคดี *Gordon V. United State*, 434 F.2d 858 (5th Cir 1971) ศาลอุทธรณ์สหรัฐอเมริกาได้กล่าวเป็นแนวทางไว้ว่าในการพิจารณาว่า การเสนอข่าวหรือให้ข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและสื่อมวลชน กระทำไปเกินขอบเขตและเป็นการขัดต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรมหรือไม่ จะต้องพิจารณาถึงแนวทาง ดังต่อไปนี้

(1) ลักษณะและธรรมชาติของข่าวสารที่พิมพ์เผยแพร่ นั้น เป็นไปด้วยความรู้สึกสอดแทรกมากกว่าสิ่งอื่น

(2) ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาของการพิมพ์เผยแพร่ กับการพิจารณาพิพากษาคดี

(3) ความเชื่อถือได้ของแหล่งข่าวสารที่อ้างอิง

(4) ความแพร่หลายของข่าวสารในหมู่ประชาชน⁷⁰

2) สิทธิในความเป็นส่วนตัว (The Right to Privacy) ได้มีความสำคัญอย่างยิ่งในระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกา โดยมีบทความที่มีชื่อเสียงและจัดว่าเป็นการวางรากฐานของสิทธิในความเป็นส่วนตัว โดย Samuel D. Warren, Louis D. Brandies โดยบทความนี้พยายามอธิบายว่าในขณะนั้นรัฐธรรมนูญคุ้มครองบุคคลจากการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวที่เกิดจากการกระทำของรัฐซึ่งบุคคลควรได้รับการคุ้มครองสิทธิ⁷¹

สิทธิดังกล่าวได้รับการพัฒนามาเป็นลำดับ ศาลของมลรัฐได้มีการนำหลักดังกล่าวไปใช้ในการตัดสินคดีหลายคดี เช่น *Pavesich V New England Life Insurance* สิทธิในความเป็น

⁷⁰ วรวิทย์ ฤทธิพิศ ข เล่มเดิม. หน้า 74-76.

⁷¹ คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2551). ผลงานวิชาการด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในการสัมมนาทางวิชาการเพื่อการพัฒนาการศึกษาด้านนิติศาสตร์ตามโครงการสัมมนาทางวิชาการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมระหว่างคณะนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยภาคีรัฐและเอกชนและสำนักงานกิจการยุติธรรม ครั้งที่ 3 (รายงานการวิจัย). หน้า 27.

ส่วนตัวได้รับการพัฒนาต่อเนื่องมาโดย William L. Professor ได้ขยายความการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว เช่น⁷²

(1) การเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวต่อสาธารณะ (Public Disclosure of Private Facts) เป็นการกระทำผิดโดยการนำข้อมูลส่วนตัวของบุคคลอื่นมาเผยแพร่ซึ่งจำเป็นต้องมีการชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สาธารณะที่จะได้ทราบข้อมูลด้วย นอกจากนั้นแล้วสาระสำคัญที่เปิดเผยจะต้องเป็นเรื่องที่น่ารังเกียจ น่าอับอาย

(2) การไขข่าวให้แพร่หลายในเรื่องไม่เป็นความจริง (False light in the public eye) ได้แก่ การทำให้โจทก์เสื่อมเสียในสายตาประชาชน เป็นการละเมิดต่อโจทก์ เช่น คดี Peay V Curtis Pub.Co., 1948 หลักดังกล่าวได้รับการพัฒนาขึ้นมาจนเป็น กฎหมายลักษณะละเมิด (Restatement of Tort) ในมาตรา 652A-652D ของประเทศสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน

3) แนวปฏิบัติในการให้ข่าวคดีอาญา

ABA Standards relating to fair trial and free Press ได้วางหลักเกณฑ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ (law enforcement officers) ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการให้ข่าวคดีอาญา ดังต่อไปนี้⁷³

(1) นับแต่เวลาจับกุม เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องไม่ให้ข่าวแก่สื่อมวลชน ดังนี้

ก. บันทึกเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาต่อผู้ถูกกล่าวหา (รวมทั้งการจับ คำฟ้อง หรือฐานความผิดอื่นๆ ที่ได้ยื่นฟ้อง) หรือบุคลิกลักษณะ ชื่อเสียงของผู้ถูกกล่าวหาหรือให้ความเห็นใดๆ เกี่ยวกับความผิดหรือบริบทของผู้ถูกกล่าวหาหรือข้อผิดถูกของคดี รวมทั้งพยานหลักฐานในคดี

ข. เนื้อหาสาระของคำให้การรับสารภาพคำยอมรับหรือคำกล่าวใดๆ ของผู้ถูกกล่าวหา

ค. รูปพรรณ หรือลักษณะเฉพาะ (identity) คำให้การ (testimony) หรือความน่าเชื่อถือของบุคคล

ง. ความเป็นไปได้ในการที่จะให้การรับสารภาพในความผิดที่กล่าวหา หรือความผิดที่ต่ำกว่า (a lesser offence) ของผู้ถูกกล่าวหา

(2) จะต้องไม่อนุญาตให้สื่อมวลชนถ่ายภาพหรือแพร่ภาพของผู้ต้องหาที่อยู่ในความควบคุมทางสถานีโทรทัศน์

(3) จะต้องไม่อนุญาตให้สื่อมวลชนหรือตัวแทนสื่อมวลชนเข้าสัมภาษณ์ผู้ต้องหาที่อยู่ในความควบคุม เว้นแต่ผู้ต้องหาได้ยินยอมหลังจากที่เขาได้ปรึกษากับทนายความแล้ว และเขามีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่ให้สัมภาษณ์ได้

⁷² William L. Professor. (1971). **Handbook of the Law of Torts.** pp. 804-814.

⁷³ แหล่งเดิม. หน้า 124-125.

อย่างไรก็ดี ABA Standards relating to fair trial and free press เป็นเพียงคำแนะนำเท่านั้น ไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย เว้นแต่จะนำไปบัญญัติเป็นกฎหมายหรือกฎข้อบังคับของศาลในมลรัฐและในระดับท้องถิ่น (local levels)

4) หมิ่นประมาทในทางแพ่ง

หมิ่นประมาท คือ การทำให้แพร่หลายซึ่งข้อความอันไม่เป็นความจริง ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของบุคคล หรือทำให้ผู้นั้นถูกดูหมิ่นเกลียดชัง เช่น ข้อความที่ว่าบุคคลใดถูกฟ้องในความผิดอาญาเป็นการใส่ความว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดและเป็นหมิ่นประมาท

ในการเปิดเผยข้อมูลของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ถ้อยคำหรือการแจ้งข่าวที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ถือว่าไม่เป็นหมิ่นประมาท อย่างไรก็ดี ไม่ได้หมายความว่าถ้อยคำทุกคำที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้กล่าวต่อผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับเรื่องการสอบสวนจะได้รับความคุ้มครองทุกกรณี เช่น หากเจ้าหน้าที่ตำรวจได้กล่าวถ้อยคำโดยไม่มีสาเหตุหรือไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วในสถานที่ซึ่งความผิดเกิดขึ้นย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกันซึ่งรวมการกล่าวถ้อยคำต่อหนังสือพิมพ์ด้วย กรณีที่ถือว่าการให้ข่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อสื่อมวลชนและสาธารณชนได้รับความคุ้มครอง เช่น การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจให้ข่าวซึ่งได้เตรียมการไว้แล้ว การรายงานเรื่องการจับกุมผู้ร้าย และการกระทำอันป่าเถื่อนซึ่งเกิดขึ้นในช่วงหลายเดือนที่ผ่านมา⁷⁴

สรุป ประเทศสหรัฐอเมริกามีมาตรการคุ้มครองไม่ให้เกิดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทบต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรมปราศจากอคติ โดยมีการวางแนวทางปฏิบัติในการให้ข่าวของเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการ ส่งผลให้การประจานผู้ถูกกล่าวหาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมไม่ปรากฏให้เห็น

3.1.3 ประเทศเยอรมนี

กฎหมายเยอรมันมีบทบัญญัติที่คุ้มครองมิให้เกิดการกระทำใดๆ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทบต่อเกียรติของผู้ถูกกล่าวหาไว้ โดยเฉพาะบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญซึ่งให้ความสำคัญกับสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์เป็นอย่างมากซึ่งในมาตรา 1 บัญญัติว่า

“(1) ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะละเมิดไม่ได้ เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทั้งมวลของรัฐที่จะต้องเคารพและปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

⁷⁴ สุธรรมา วรกานนท์. เล่มเดิม. หน้า 40.

(2) คนชาวเยอรมันยอมรับว่าสิทธิมนุษยชนที่จะละเมิดไม่ได้และที่จะโอนไม่ได้นั้นเป็นพื้นฐานของทุกประชาคมของสันติภาพและของมนุษยธรรมในโลก”

รัฐธรรมนูญสหพันธ์เยอรมัน มาตรา 2 (2) บัญญัติว่าบุคคลมีสิทธิในชีวิตและสิทธิในร่างกายของตนที่จะละเมิดไม่ได้ เสรีภาพของบุคคลจะถูกละเมิดไม่ได้ การจำกัดสิทธิดังกล่าวจะกระทำได้อีกแต่อาศัยอำนาจแห่งกฎหมาย” และ

มาตรา 19 บัญญัติว่า

“(1) ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ การจำกัดสิทธิมูลฐานจะกระทำได้อีกแต่โดยบัญญัติของกฎหมาย....

(4) ในกรณีที่หน่วยงานราชการละเมิดสิทธิของบุคคล บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องร้องต่อศาลยุติธรรมได้”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาการอุทธรณ์ สิทธิของผู้ต้องสงสัย สิทธิของผู้ต้องหา ทนายจำเลย และอัยการไว้ รวมทั้งได้บัญญัติวิธีการต่างๆ ที่เป็นมาตรการบังคับต่อตัวผู้ต้องหาซึ่งเป็นการกระทำต่อเสรีภาพหรือร่างกายของผู้ต้องหา และมาตรการบังคับเหล่านั้นเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ดังนั้นในการสอบสวนคดีอาญา เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถกระทำการอันละเมิดสิทธิมูลฐานตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญได้ หากกรณีไม่เป็นไปที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้ละเมิดจะต้องชดเชยค่าเสียหาย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาไม่ให้ถูกเปิดเผยข้อมูลในชั้นสอบสวนในลักษณะที่ทำให้เห็นว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิด มีดังนี้

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้กำหนดเรื่องการนำผู้ถูกกล่าวหาออกแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนไว้ คงมีแต่เรื่องการถ่ายภาพซึ่งตามมาตรา 81 b กำหนดไว้ว่าการถ่ายภาพผู้ต้องหากระทำได้แม้ขัดต่อความต้องการของผู้ต้องหาก็ตาม แต่เพื่อความจำเป็นแห่งคดี หรือเพื่อการพิสูจน์ สภาพบุคคล (ชื่อและหลักฐาน) (Identification)

นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนที่มีลักษณะเป็นการประจานผู้ถูกกล่าวหาเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติของกฎหมายที่คุ้มครองชื่อเสียง เกียรติยศและความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล ได้แก่

1) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 823 วรรคหนึ่ง กำหนดว่าผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอื่นใด จำต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้น และในวรรคสอง

กำหนดว่าผู้ใดทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องบุคคลอื่น ถ้าผู้ฝ่าฝืนไม่มีส่วนผิดในการกระทำผิด ผู้ฝ่าฝืนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบเพียงเท่าที่ได้กระทำ

2) ประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมัน มาตรา 186 กำหนดว่าผู้ใดกล่าวยืนยันหรือทำให้แพร่หลายซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลอื่นอันเป็นการดูถูกหรือทำให้เสียหายต่อชื่อเสียงในสังคม หรือเสียหายต่อความน่าเชื่อถือต้องระวางโทษในความผิดฐานหมิ่นประมาท ถ้าการหมิ่นประมาทได้กระทำโดยเปิดเผยหรือทำให้แพร่หลายโดยการเขียน การวาดภาพ หรือรูปภาพ ต้องระวางโทษ

คำว่า “สิทธิอื่น” ตามมาตรา 823 วรรค 1 หมายถึง สิทธิในบุคลิกภาพ ซึ่งการตีพิมพ์รูปภาพโดยพฤติการณ์ที่กล่าวเป็นนัยว่าบุคคลในภาพเป็นฆาตกรสามารถฟ้องในความผิดฐานละเมิดต่อสิทธิในบุคลิกภาพได้ นอกจากนี้การตีพิมพ์รูปภาพ ชื่อ ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน อายุ และกล่าวหาว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดอาญาเป็นการหมิ่นประมาทต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 823 วรรคสอง และประมวลกฎหมายอาญามาตรา 186 รวมทั้งการตีพิมพ์รูปภาพและคำกล่าวที่แสดงว่าโจทก์เป็นผู้กระทำผิดก่อนที่จะศาลจะมีคำพิพากษา ถือเป็นการละเมิดสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวตามหลักการที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์ซึ่งมีบัญญัติไว้ในข้อ 6 วรรคสอง ของอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน หรือแม้แต่ผู้ที่ศาลมีคำพิพากษาว่ากระทำความผิดตามกฎหมายแล้ว การเปิดเผยชื่อผู้กระทำผิดถือว่ากระทบสิทธิขั้นพื้นฐาน ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน มาตรา 1 (1) และ 2 (1) ซึ่งคุ้มครองสิทธิที่จะพัฒนาบุคลิกภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

3) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 353 B (1) กำหนดว่า ผู้ใดเป็นเจ้านักงานหรือเคยเป็นเจ้านักงานเปิดเผยความลับในหน้าที่ราชการซึ่งตนดูแลรับผิดชอบอยู่โดยปราศจากอำนาจ และโดยการกระทำเช่นนั้นทำให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์สาธารณะโดยส่วนรวม ต้องระวางโทษ⁷⁵

โดยสรุป ประเทศเยอรมนีได้ให้สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนไว้ กล่าวคือการรายงานคดีโดยหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์ การแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะหรือการอื่นใดอันคล้ายกันก่อนศาลพิพากษาไม่ว่าด้วยประการใดๆ ในเยอรมนี บุคคลย่อมกระทำได้โดยไม่มี ความผิด⁷⁶ อย่างไรก็ดี ประเทศเยอรมนีก็ได้ให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลอย่างมาก รวมทั้งมีกฎหมายบัญญัติคุ้มครองสิทธิในชื่อเสียง เกียรติยศของบุคคลไว้โดยชัดเจน เช่น ความรับผิดฐานละเมิด หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท เป็นต้น จึงทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใน

⁷⁵ สุธรรมา วรณานนท์. เล่มเดิม. หน้า 47-49.

⁷⁶ คณิต ฌ นคร ค (2540). “ละเมิดอำนาจศาลในเยอรมัน.” รวมบทความด้านวิชาการ ของศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฌ นคร. หน้า 87.

กระบวนการยุติธรรมให้ความเคารพต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา และในการบังคับใช้กฎหมายศาลได้ให้ความสำคัญกับสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาเป็นอย่างมาก จึงเห็นได้อย่างชัดเจนว่า มีขอบเขตที่เหมาะสมระหว่างสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาไว้อย่างชัดเจน ส่งผลให้ในทางปฏิบัติไม่พบการประจานผู้ถูกกล่าวหาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม

3.2 หลักประกันสิทธิในกฎหมายไทย

การนำผู้ถูกกล่าวหาที่อยู่ระหว่างสอบสวนไปประจานต่อสาธารณชนในรูปแบบต่างๆ ถือเป็นการคุกคามสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา⁷⁷ ซึ่งปัญหาดังกล่าวมาจากสาเหตุหลักคือ การใช้ดุลพินิจที่ไม่เที่ยงธรรม การขาดมาตรฐานที่ชัดเจนในการใช้ดุลพินิจ และขาดระบบตรวจสอบที่เพียงพอ ซึ่งมีปรากฏในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอันทำให้เกิดความอยุติธรรม⁷⁸ โดยที่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่ยังถือปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่มีอยู่เดิม ในขณะที่สังคมมีความสลับซับซ้อนและมีการพัฒนามากขึ้น ทำให้กระบวนการยุติธรรมเกิดปัญหา อีกทั้งบุคลากรบางส่วนขาดจิตสำนึกและทัศนคติในการเคารพสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมยังต้องให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมด้วย ไม่ว่าจะเป็นในฐานะผู้ถูกกล่าวหา หรือจำเลย เพราะการให้การคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของบุคคลไม่เพียงแต่จะสอดคล้องต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่านั้น แต่ยังเป็นหลักประกันที่สำคัญว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะไม่ใช้อำนาจอันไม่ชอบธรรม ซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมเป็นที่เชื่อถือศรัทธามากขึ้นด้วย ยิ่งไปกว่านั้นในขณะนี้ประเทศไทยได้ให้การรับรองอนุสัญญาและกติการะหว่างประเทศหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน และรัฐธรรมนูญยังกำหนดให้จัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้น โดยมีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมให้เกิดความเคารพและปฏิบัติตามพันธกรณีที่ประเทศไทยมีอยู่ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนอีกด้วย⁷⁹

3.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มาตรา 4 บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”

⁷⁷ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. (2544). ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย. หน้า 40.

⁷⁸ แหล่งเดิม. หน้า 41.

⁷⁹ แหล่งเดิม. หน้า 61-62.

หลักดังกล่าว เป็นการวางหลักโดยทั่วไปอันเป็นการประกาศเจตนารมณ์ของรัฐที่ให้ความรับรองคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ส่งผลให้เกิดความผูกพันต่ออำนาจรัฐทั้งหลาย เป็นการจำกัดวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ รัฐต้องเป็นผู้ดำเนินการสำหรับความร่วมมือในการใช้เสรีภาพของปัจเจกบุคคล⁸⁰ รัฐจึงไม่สามารถที่จะละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล โดยการนำตัวผู้ถูกกล่าวหาออกแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ซึ่งจะเป็นการประจานและลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ แสดงถึงความไม่เสมอภาคของบุคคล

มาตรา 26 บัญญัติว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

สำหรับสถานะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกกล่าวหา กล่าวคือ ตาม มาตรา 26 มีสถานะเช่นเดียวกับสิทธิเสรีภาพ อันผูกพันองค์กรของรัฐทุกองค์กรให้ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรี

1) องค์กรของรัฐจะต้องไม่ทำการใดๆ ในลักษณะที่เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพปัจเจกบุคคล หรือละเว้นการกระทำใดๆ ที่จะละเมิดต่อสิ่งดังกล่าว ดังเช่นการนำตัวผู้ถูกกล่าวหาออกแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน

2) นอกจากองค์กรของรัฐจะไม่ทำการใดๆ ในลักษณะที่เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพแล้ว รัฐยังต้องมีหน้าที่ดำเนินการใดๆ ในทางที่จะทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์อย่างมีศักดิ์ศรี⁸¹ โดยใช้หลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิด

มาตรา 28 บัญญัติว่า บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน⁸²

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ เช่น ในกรณีที่ถูกกล่าวหา ถูกนำตัวออกแถลงข่าวหรือถูกเปิดเผยข้อมูลทั้งที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดสามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

สถานะตามมาตรา 28 แสดงออกมาในสองลักษณะ คือ

⁸⁰ อุคม รัฐอมฤต, นพนิติ สุริยะ และบรรเจิด สิงคะเนติ. (2544). การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้เสรีภาพของบุคคลตามมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. หน้า 154.

⁸¹ แหล่งเดิม. หน้า 161.

⁸² แหล่งเดิม. หน้า 176.

1) ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีสถานะเช่นเดียวกับสิทธิเสรีภาพ ซึ่งเท่ากับว่าบุคคลที่ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สามารถใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในคดีได้

2) การใช้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ย่อมอยู่ภายใต้เงื่อนไขเช่นเดียวกับสิทธิเสรีภาพจะใช้ได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน⁸³

มาตรา 30 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

มาตรา 32 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้...”

มาตรา 35 บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

จากหลักดังกล่าว ตามมาตรา 30, 32 และ 35 ส่งผลให้การนำตัวผู้ถูกกล่าวหาออกแถลงข่าวหรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นการละเมิดสิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียงหรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคลจะกระทำมิได้เช่นกัน

มาตรา 39 บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

การให้หลักประกันสิทธิเช่นนี้ ส่งผลให้การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่นำตัวผู้ถูกกล่าวหาที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดออกแถลงข่าวหรือเผยแพร่ข้อมูลของผู้ต้องหาแก่สาธารณชนที่เป็นการละเมิดสิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียงของผู้ถูกกล่าวหาเสมือนเขาเป็นผู้ต้องหา จะกระทำไม่ได้เช่นกัน

⁸³ แหล่งเดิม. หน้า 176.

3.2.2 ประมวลกฎหมายอาญา

การประจานผู้ถูกกล่าวหาโดยการแถลงข่าวทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดทางอาญาดังนี้

1) ความผิดฐานหมิ่นประมาท

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 บัญญัติว่า “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษ...”

การนำตัวผู้ถูกกล่าวหาออกแถลงข่าวหรือการเปิดเผยข้อมูลของผู้ถูกกล่าวหาแก่สาธารณชน โดยที่ยังไม่มีคำพิพากษาของศาลตัดสินว่าผู้ถูกกล่าวหาเหล่านั้นทำผิดจริง ถือเป็นการกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 326 กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐกล่าวหาหรือกระทำการใส่ความผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิด ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับความเสียหาย ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชังจากสาธารณชนผู้รับรู้ข่าวสาร

ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้กระทำการดังกล่าวจึงมีความผิดฐานหมิ่นประมาทและมีโทษตามกฎหมาย

2) ความผิดฐานดูหมิ่น

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 393 บัญญัติว่า “ผู้ใดผู้อื่นดูหมิ่น ซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษ...”

การนำข้อมูลของผู้ถูกกล่าวหาหรือนำตัวผู้ถูกกล่าวหาไปแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนนั้น เป็นการประกาศหรือโฆษณาให้สาธารณชนได้รับรู้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำการดังกล่าวจึงต้องรับผิดฐานดูหมิ่น

3) ความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษ...”

การทำให้สาธารณชนรู้ว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิด ทั้งที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งถือเป็นราษฎรคนหนึ่งนั้นต้องได้รับความเสียหายในหลายด้าน เจ้าพนักงานของรัฐผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ราษฎรจึงต้องรับผิดฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วย

4) ความผิดฐานทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 บัญญัติว่า “ผู้ใดในที่สาธารณะสถานหรือต่อหน้าธารกำนัล กระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการรังแกหรือข่มเหงผู้อื่น หรือกระทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษ...”

การแถลงข่าวต่อสาธารณชนว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิดนั้น เป็นการทำให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับความอับอาย เพราะต้องถูกตราหน้าว่าเป็นผู้กระทำความผิด หากภายหลังศาลมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ใช่ผู้กระทำความผิด เจ้าหน้าที่รัฐผู้นำตัวผู้ถูกกล่าวหาออกแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนจะต้องรับผิดชอบทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอาย

หลักประกันสิทธิดังกล่าว เป็นการให้หลักประกันสิทธิที่บังคับได้ผลที่สุด แต่อาจมีข้อยุ่งยากในกรณีดำเนินคดี เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาจะต้องเป็นฝ่ายกล่าวโทษเจ้าหน้าที่รัฐว่าเป็นผู้ละเมิดสิทธิ จนทำให้มีผลกระทบต่อการดำเนินคดีเดิมของผู้ถูกกล่าวหา

3.2.3 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

หลักประกันสิทธิที่จะไม่ถูกเปิดเผยข้อมูลและนำตัวออกแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนในลักษณะประจาน ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่มีระบุไว้ชัดเจน จะอย่างไรก็ตาม ถ้าดูตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง จะมีหลักประกันสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในกรณีละเมิดอำนาจศาล ปรากฏชัดเจน ดังต่อไปนี้

มาตรา 32 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใด เป็นผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ หรือผู้พิมพ์ โฆษณาซึ่งหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์อันออกโฆษณาต่อประชาชน ไม่ว่าบุคคลเหล่านั้นจะรู้ถึงข้อความหรือการออกโฆษณาแห่งหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์เช่นนั้นหรือไม่ ให้ถือว่ากระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง ดังกล่าวต่อไปนี้

(1) ไม่ว่าเวลาใดๆ ถ้าหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์เช่นนั้น ได้กล่าวหรือไม่ว่าแสดงโดยวิธีใดๆ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ ซึ่งข้อความหรือความเห็นอันเป็นการเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์อื่นๆ แห่งคดีหรือกระบวนการอื่นๆ แห่งคดีหรือกระบวนการพิจารณาใดแห่งคดี ซึ่งเพื่อความเหมาะสมหรือเพื่อคุ้มครองสาธารณะประโยชน์ ศาลได้มีคำสั่งห้ามออกโฆษณาสิ่งเหล่านั้น ไม่ว่าโดยวิธีเพียงแต่คำสั่งให้พิจารณาโดยเปิดเผยหรือโดยวิธีห้ามการออกโฆษณาโดยชัดแจ้ง...”

จากหลักในมาตราดังกล่าว แสดงว่าการกระทำใดๆ ของบุคคลในชั้นพิจารณาคดีของศาล ถ้าเป็นการเผยแพร่ข้อเท็จจริงอันมีผลต่อการพิจารณาคดีในชั้นศาลถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล ผู้ที่กระทำนั้นมีความผิดอาจต้องได้รับโทษตาม มาตรา 32 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประกอบมาตรา 15 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ จึงเป็นหลักประกันสิทธิของ

ผู้ต้องหาที่จะไม่ถูกเขียนข่าวหรือให้ข่าวในทางที่เป็นการเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือเปิดเผยกระบวนการพิจารณาคดี เพราะจะทำให้ผู้ที่ให้ข่าวหรือเขียนข่าวต้องมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล⁸⁴

3.2.4 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

1) ความรับผิดฐานละเมิด

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

การที่เจ้าหน้าที่รัฐนำตัวผู้ถูกกล่าวหาออกแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนในขณะที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำผิด เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิที่จะได้รับสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดและสิทธิการกลับเข้าสู่สังคมอย่างปกติ เพราะสาธารณชนที่รับรู้การแถลงข่าวจะเชื่อไปแล้วว่าผู้ถูกกล่าวหาานั้น เป็นผู้กระทำความผิดจริง ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ทำให้ผู้ถูกได้รับความเสียหาย เช่น ในด้านการประกอบอาชีพการงาน เป็นต้น เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้กระทำการดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการจงใจกระทำต่อผู้อื่นโดยผิดกฎหมาย ทำให้ต้องรับผิดฐานละเมิดโดยต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ถูกกล่าวหา

2) ความรับผิดฐานหมิ่นประมาททางแพ่ง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 บัญญัติว่า “ผู้ใดกล่าวหรือโฆษณาแพร່หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใดๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งตนมิได้รู้ว่ข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะรู้ได้

การเปิดเผยข้อมูลหรือการนำผู้ถูกกล่าวหาออกแถลงข่าวในลักษณะยืนยันความผิด ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเสียชื่อเสียงหรือเกียรติคุณ และได้รับความอับอาย เพราะสาธารณชนที่รับรู้ข่าวสารมักจะเชื่อว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง ส่งผลให้เมื่อผู้ถูกกล่าวหากลับเข้าสู่สังคม ต้องประสบปัญหาในการใช้ชีวิตบุคคลรอบข้างหรือการประกอบอาชีพต่างๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้เปิดเผยข้อมูลหรือนำตัวผู้ถูกกล่าวหาออกแถลงจะต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนฐานหมิ่นประมาททางแพ่ง

⁸⁴ มานิดา สารพัฒน์. (2552). การเปิดเผยข้อมูลคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน. หน้า 59.

3.2.5 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534

มาตรา 93 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด หรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการกระทำความผิดหรือสถานที่อยู่ สถานที่ทำงานหรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น”

บทบัญญัติข้างต้น เป็นหลักประกันสิทธิที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมที่สุด สำหรับการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้เสียหายที่เป็นผู้เยาว์ โดยถือเป็นหลักประกันสิทธิที่มีสภาพบังคับได้ตามกฎหมายที่มีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งหากได้มีการกำหนดหลักประกันสิทธิเช่นนี้สำหรับการใช้เป็น การทั่วไปสำหรับผู้ถูกกล่าวหาที่บรรลุนิติภาวะไว้ ก็อาจทำให้ลดปัญหาการละเมิดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนได้

3.3 แนวทางการแถลงข่าวคดีอาญาของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง

ข้อกำหนดที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐในการนำผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาออกแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

3.3.1 พนักงานอัยการ

1) ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการให้บริการข่าวสาร พ.ศ. 2537

ข้อ 4 กำหนดว่า “ในการให้ข่าวเกี่ยวกับคดี ผู้ให้ข่าวต้องระมัดระวังอย่างที่สุดที่จะไม่ให้การให้ข่าวนั้นกระทบกระเทือนผลของคดี ในแต่ละกรณีผู้ให้ข่าวจะต้องพิจารณาด้วยว่าประโยชน์สาธารณะในการรับทราบข่าวเกี่ยวกับคดีของประชาชน มีน้ำหนักเหนือกว่าสิทธิส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีที่สมควรให้ข่าวหรือไม่ และพึงให้ข่าวเฉพาะเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าประโยชน์สาธารณะในการรับทราบข่าวเกี่ยวกับคดีมีน้ำหนักเหนือสิทธิส่วนบุคคลเท่านั้น”

สำหรับข้อกำหนดในระเบียบของสำนักงานอัยการสูงสุดข้างต้น ถือเป็นระเบียบเกี่ยวกับการปฏิรูปการทำงานของสำนักงานอัยการสูงสุด ยืนยันในหลักการที่ว่า ในการจะให้ข่าวเกี่ยวกับคดีอาญานั้น เน้นปิดเป็นหลัก เปิดเผยเป็นข้อยกเว้น จะเปิดเผยเฉพาะเท่าที่จำเป็นเท่านั้น อันเป็นการยืนยันหลักการนำเสนอข่าวที่เหมาะสมที่ควรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ

ยุติธรรมทางอาญา ซึ่งควรยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการนำผู้ถูกกล่าวหาคดีอาญาออกแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน เพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิดังเช่นที่เป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน

2) ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2541

ข้อ 16 ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่อนุญาตตาม ข้อ 14 พิจารณาเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการใด อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของผู้ใด ให้ผู้มีหน้าที่อนุญาตดำเนินการตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยเคร่งครัด

สำหรับข้อกำหนดในระเบียบของสำนักงานอัยการสูงสุดข้างต้น เป็นข้อกำหนดที่คำนึงถึงผลกระทบของการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งรวมถึงข้อมูลของผู้ถูกกล่าวหา ที่หากจะมีการเปิดเผยออกไปสู่สาธารณชนว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิด จะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับผลกระทบในแง่ลบ ระเบียบดังกล่าวจึงวางหลักในการพิจารณาถึงข้อมูลที่จะถูกเปิดเผยออกไปว่าเป็นข้อมูลที่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือไม่ ประเภทของข่าวสารที่จะเปิดเผยต่อสาธารณชน ว่าข่าวสารประเภทใดควรเปิดเผยหรือไม่ หรือหากเปิดเผยข่าวสารดังกล่าวไปแล้วจะส่งผลกระทบต่อศักดิ์ หรือทำให้กฎหมายไม่มีสภาพบังคับใช้หรือไม่ ซึ่งถือว่าข้อกำหนดดังกล่าวควรยึดถือใช้ในแนวทางปฏิบัติ เพราะข้อมูลของคดีบางประเภท หากเปิดเผยออกอาจส่งผลเสียมากกว่าผลดี

ข้อกำหนดดังกล่าว ให้ความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความจริงที่ว่าบุคคลเกิดมาพร้อมกับศักดิ์และสิทธิในความเป็นมนุษย์อันมีอาจถูกลดทอนได้ และย่อมมีความชอบธรรมในสิทธิที่จะดำรงอยู่ในสังคมอย่างเสมอภาคและมีศักดิ์ศรี ดังนั้น การปฏิบัติภารกิจของอัยการในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลย่อมต้องกระทำด้วยความตระหนักในคุณค่าของศักดิ์ศรีและสิทธิความเป็นมนุษย์ด้วยความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่าศักดิ์และสิทธิในความเป็นมนุษย์นี้เองเป็นรากฐานแห่งปรัชญาที่กำหนดเนื้อหาและทิศทางอันพึงประสงค์ของกระบวนการยุติธรรม

3.3.2 เจ้าหน้าที่ตำรวจ

1) คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1) บันทึกข้อความ ที่ 05-03.6 / 16442 เรื่อง คำจับและซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการชี้ตัวผู้ต้องหา การนำผู้ต้องหาชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน โดยมีข้อความโดยสรุปว่าในปัจจุบันปรากฏว่ามีข้าราชการตำรวจ ได้ออกแถลงข่าวหรือให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนในลักษณะเปิดเผยรูปคดีหรือพยานหลักฐาน โดยมีได้คำนึงถึงระเบียบปฏิบัติอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อรูปคดี ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติของพนักงานสอบสวนและผู้เกี่ยวข้อง

เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งของกรมตำรวจดังกล่าวโดยเคร่งครัด จึงขอกำชับให้พนักงานสอบสวนทุกหน่วยถือปฏิบัติ ดังนี้

(1) การแถลงข่าวหรือแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน

1.1 ห้ามใช้วิธีการหรือแสดงข้อความในการแถลงข่าวหรือแพร่ภาพที่อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่พยาน ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือรูปคดีโดยเด็ดขาด

1.4 ห้ามนำผลการสืบสวนสอบสวนหรือความเห็นมาแถลงข่าวหรือให้ข่าวต่อสื่อมวลชนไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ เพราะจะทำให้เสียรูปคดีหรือทำให้พยานหลักฐานถูกเปิดเผยออกไป

1.6 ห้ามเปิดเผยถึงข้อความ หรือรูปภาพ อันอาจจะทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว รู้จักชื่อ ที่อยู่ ที่ทำงาน สถานศึกษา ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี หรือพยาน เว้นแต่ในสำนวนการสอบสวน

1.8 การแถลงข่าวห้ามใช้ถ้อยคำหรือกริยาท่าทางที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือประจานคูหมีนเหยียดหยามผู้ต้องหาหรือผู้อื่น

หลักข้างต้นนับว่าเป็นแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการเปิดเผยข้อมูลหรือให้ข่าวเกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหา แต่ในทางปฏิบัติพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่นำหลักดังกล่าวมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ทำให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาอยู่ให้เห็นเป็นประจำ เช่น เมื่อตำรวจจับผู้ต้องหาได้ก็มักจะแถลงข่าว จับและยึดยาบ้าได้นำนายบำมาจัดวางอย่างมีศิลปะในการแถลงข่าว บางครั้งหรือบ่อยครั้งได้นำผู้ต้องหามาร่วมแถลงข่าวด้วย ยิ่งไปกว่านั้นยังเปิดโอกาสให้นักข่าว สัมภาษณ์ผู้ต้องหาได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม สำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ได้มีหนังสือเวียนเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ดังจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

2) บันทึกข้อความที่ 0007.23/10212 เรื่อง กำชับแนวทางการปฏิบัติกรณีเกิดเหตุที่มีข้าราชการตำรวจเกี่ยวข้องด้วย

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจทุกระดับเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สร้างภาพลักษณ์ที่ดี เกิดความเชื่อถือศรัทธาจากประชาชน และสังคมยอมรับ จึงกำชับให้ดำเนินการดังนี้

การให้ข่าว การแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ หรือแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน ให้ทุกหน่วยพึงระมัดระวังการให้ข้อคิดในเชิงวิพากษ์ วิจารณ์ หรือข้อเท็จจริงที่ยังไม่เป็นข้อยุติ อันอาจเกิดผลเสียหายต่อการปฏิบัติงานได้

ตามบันทึกข้อความข้างต้น จะเห็นได้ว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการกำชับอย่างชัดเจนในประเด็นเรื่องถ้อยคำหรือข้อความที่พนักงานสอบสวนจะให้ข่าวแก่สื่อมวลชนว่า

จะต้องให้สัมภาษณ์อย่างระมัดระวัง ไม่วิพากษ์วิจารณ์และไม่แสดงความคิดเห็นส่วนตัว ในขณะที่ข้อเท็จจริงในคดียังไม่เป็นข้อยุติ เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่รูปคดีและไม่กระทบสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา หนังสือฉบับนี้นับว่าเป็นการกำชับแนวทางปฏิบัติในการแถลงข่าวของพนักงานสอบสวนให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม แต่ในทางปฏิบัติ พนักงานสอบสวนก็ยังไม่ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเท่าที่ควร

3) คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 855/2548 เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์

(1) การให้ข่าว แถลงข่าว และให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน

ข้อ 1.1 ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการให้ข่าว แถลงข่าว และให้สัมภาษณ์

ข้อ 1.1.1 ให้หัวหน้าหน่วยงานระดับสถานีตำรวจ แผนกงาน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเฉพาะ และผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป เป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการให้ข่าว แถลงข่าว หรือให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนทุกแขนง เฉพาะงานในหน้าที่รับผิดชอบหรือที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น

ข้อ 1.2 แนวทางการปฏิบัติในการให้ข่าว แถลงข่าว ให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนทุกแขนง

ข้อ 1.2.1 ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการให้ข่าว แถลงข่าว ให้สัมภาษณ์ต้องปฏิบัติภายในขอบเขต อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น ควรระมัดระวังถ้อยคำ หรือกริยาท่าทาง อันจะเป็นการล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น และควรใช้ถ้อยคำที่เป็นกลางเพื่อไม่ให้เป็นการประจานดูหมิ่นเหยียดหยามผู้อื่น

ข้อ 1.2.2 การให้ข่าว แถลงข่าว หรือให้สัมภาษณ์ ให้ปฏิบัติตามประมวลระเบียบ การตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 30 รวมถึงห้ามให้ข่าว แถลงข่าว หรือให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

ข้อ 1.2.4 ห้ามนำหรือจัดให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยาน มาให้ข่าว แถลงข่าวหรือ ให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนทุกแขนง ยกเว้นกรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนให้ขออนุญาตต่อผู้บัญชาการ

(2) การเผยแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน

เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ป้องกันภัยอันตรายมิให้เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และไม่ให้มีภาพที่ไม่เหมาะสมถูกนำออกเผยแพร่ทางสื่อมวลชนทุกแขนง อันเป็นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น จึงให้ปฏิบัติดังนี้

ข้อ 2.2 ห้ามเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน หรือพนักงานสอบสวน อนุญาต หรือจัดให้ สื่อมวลชน ทุกแขนงถ่ายภาพในห้องสืบสวน หรือห้องสอบสวน ในขณะที่ทำการสืบสวนสอบสวน เว้นแต่เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน หรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการเพื่อ ประโยชน์แห่งคดี

แม้ว่าแนวทางปฏิบัติตามคำสั่งข้างต้นจะระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ห้ามมีการจัดให้ สื่อมวลชนถ่ายรูปผู้ถูกกล่าวหาในห้องสอบสวนและนำผู้ถูกกล่าวหาออกมาให้สัมภาษณ์แก่ สื่อมวลชน แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า ในปัจจุบันมักเห็นภาพการจัดแถลงข่าวในห้องสอบสวนและ นำผู้ถูกกล่าวหาออกมาให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนอยู่เป็นประจำทางหน้าหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ เนื่องจาก ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการให้ข่าวมักเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงของหน่วยงาน แม้ว่าจะ กระทำการไม่เป็นไปตามระเบียบที่ถูกต้องก็ไม่ได้รับการลงโทษแต่อย่างใด จึงเป็นการสะท้อนให้ เห็นอย่างชัดเจนว่า แนวทางปฏิบัติตามระเบียบนี้ไม่มีผลบังคับใช้อย่างแท้จริง

4) คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 465/2550 เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ข่าว การแถลงข่าว การให้สัมภาษณ์ การเผยแพร่ภาพ ต่อสื่อมวลชน และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ (แก้ไขเพิ่มเติม)

ให้ยกเลิกความในข้อ 2.3 ของคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 855/2548 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2548 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

ข้อ 2.3 ห้ามอนุญาต หรือจัดให้สื่อมวลชนทุกแขนงถ่ายภาพ สัมภาษณ์ หรือให้ข่าว ของบุคคลดังต่อไปนี้

ข้อ 2.3.1 ผู้ต้องหา ในระหว่างการควบคุมตัวของตำรวจทั้งภายใน และภายนอก ที่ทำการ หรือ สถานีตำรวจ

ข้อ 2.3.2เหยื่ออาชญากรรม รวมทั้งภาพที่มีลักษณะอุจาดหรือทารุณ โหดร้าย หรือล่วงละเมิดสิทธิบุคคล หรือส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง เกียรติยศ และศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์

เว้นแต่พนักงานสอบสวนดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งคดี หรือได้รับความยินยอม จากผู้ต้องหา เหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหาย

จากข้อกำหนดข้างต้น จะเห็นได้ว่า เมื่อการแถลงข่าวถือเป็นดุลพินิจของตำรวจจึงมัก ปรากฏว่ามีการนำตัวผู้ต้องหาออกมาแถลงข่าวอยู่เป็นประจำ ทั้งๆ ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มี หนังสือเวียนภายในหน่วยงานกำชับมิให้มีการแถลงข่าวกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องหา โดยเฉพาะข้อ 2.3 และข้อ 2.3.1 เว้นแต่เพื่อประโยชน์แห่งคดี หรือได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหา เพราะจะเป็นการกระทบต่อการทำงานและชื่อเสียงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่เจ้าหน้าที่

ผู้ปฏิบัติงานให้เหตุผลว่ามีความจำเป็นต้องทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ เช่น ผู้เสียหายอื่นๆ จะได้ทราบ ว่าผู้ต้องหาถูกจับแล้วและจะได้ดำเนินการต่อไป เพื่อให้ประชาชนทราบข่าวอาชญากรรม เป็นสิทธิของประชาชนที่จะรับรู้ข่าวสาร และเป็นการปรามผู้ที่คิดจะกระทำความผิด เป็นการแพร่ภาพบุคคลและวิธีการกระทำความผิดเพื่อมิให้ประชาชนทั่วไปตกเป็นเหยื่อ หรือเพื่อการแจ้งเตือนแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือในคดีบางผู้ต้องหาให้การรับสารภาพและต้องการแถลงข่าวต่อสาธารณชนเพื่อให้รับรู้ว่า การกระทำของคณนั้นเป็นการทำลายชาติและเยาวชน ดังนั้น การใช้ดุลพินิจของตำรวจจึงมีความสำคัญมาก เพราะมีผลโดยตรงต่อการบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement) และมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยตรง

5) ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ได้วางแนวปฏิบัติในการนำตัวผู้ต้องหา มาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนหรือแพร่ภาพไว้ ดังนี้

ลักษณะที่ 30 ข้อ 5 กำหนดเรื่องการนำตัวผู้ต้องหา มาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ดังนี้

(2) ไม่ควรนำตัวผู้ต้องหา มาแถลงข่าวหรือแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน โดยเฉพาะผู้ต้องหาที่ให้การปฏิเสธ เว้นแต่กรณีผู้ต้องหาให้การปฏิเสธแต่คดีมีพยานหลักฐานของกลาง นำเชื่อถือได้ว่าผู้ต้องหากระทำความผิดจริง เช่น คดียาเสพติด ส่วนกรณีผู้ต้องหาให้การรับสารภาพอาจจะนำมาแถลงข่าวได้หากเกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนหรือต่อทางราชการ ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้มีอำนาจแถลงข่าวและจะต้องถือปฏิบัติตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 30 ข้อ 1 (ค) โดยเคร่งครัด

(3) ห้ามมิให้ทำป้ายชื่อแขวนคอผู้ต้องหาแล้วนำออกมาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน หรือแพร่ภาพ นอกจากเป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน หรือกองทะเบียนประวัติอาชญากรเพื่อถ่ายรูปเก็บรวบรวมในสมุดภาพแฟ้มประวัติคนร้ายเท่านั้น

จากข้อกำหนดข้างต้น จะเห็นว่าการทำป้ายชื่อแขวนคอผู้ต้องหา ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีได้ห้ามไว้อย่างชัดเจน แต่ปรากฏว่ายังมีการปฏิบัติอยู่ โดยเปลี่ยนจากทำป้ายชื่อแขวนคอเป็นให้ผู้ต้องหายืนถือป้ายชื่อหรือวางไว้ด้านหลังผู้ต้องหา ที่เป็นเช่นนี้เพราะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเห็นว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนรับทราบการกระทำความผิดและจะได้ระมัดระวัง เป็นการลงโทษผู้ต้องหาทางอ้อมและเพื่อให้ผู้ต้องหาละอายใจ

ข้อกำหนดดังกล่าว เป็นหลักที่ให้อำนาจกระทำได้พนักงานสอบสวนและเป็นหลักประกันสิทธิที่ห้ามมิให้ดำเนินการอันอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อรูปคดี และไม่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชน เพื่อป้องกันมิให้ดำเนินการอันเป็นการกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคล แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่สามารถใช้บังคับได้จริง เนื่องจากข้อกำหนดดังกล่าวเป็นเพียงระเบียบปฏิบัติของหน่วยงาน และไม่มีสภาพบังคับในรูปของกฎหมาย จึงทำให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ยังไม่ปฏิบัติตามเท่าที่ควร

3.3.3 พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

1) พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

หลักเกณฑ์โดยทั่วไปของการนำผู้ถูกกล่าวหาออกแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนนั้นอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540 แต่หากเป็นข้อมูลข่าวสารที่ได้มาเพื่อวัตถุประสงค์ใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ ซึ่งหมายถึง เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใดที่ส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนไว้โดยเฉพาะคือ

มาตรา 26 ห้ามมิให้บุคคลใดเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ได้มาเนื่องจากการดำเนินการตามมาตรา 25 เว้นแต่เป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุญาตตามมาตรา 25 และเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาล

สำหรับการให้ข่าวสารข้อมูลคดีอาญาทั่วไปที่นอกเหนือจากข้อมูลดังกล่าว ไม่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ แต่มีคำสั่งกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ 5/2548 เรื่อง มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม กำหนดแนวทางเกี่ยวกับการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนไว้ในบางเรื่อง ดังนี้

ข้อ 5 พึงเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยเคร่งครัด และไม่ปฏิบัติใดๆ ที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยไม่จำเป็น

ข้อ 15 พึงรักษาความลับที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ การเปิดเผยข้อมูลและพยานหลักฐานจะกระทำได้ต่อเมื่อมีอำนาจหน้าที่และเป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น และต้องระลึกละเอียดว่าการเปิดเผยข้อมูลและพยานหลักฐานอาจเป็นอันตรายหรือเกิดความเสียหายแก่ผู้เกี่ยวข้อง

ข้อ 24 พึงงดเว้นการนำตัวผู้ถูกกล่าวหามาปรากฏตัวหรือให้ข่าวต่อสื่อมวลชน อันเป็นการแสดงว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิด

จะเห็นได้ว่าจากคำสั่งข้างต้นมีการของหน่วยงานกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษให้สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการแก่ประชาชน แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่โดยเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหา ดังนั้นหลักการเปิดเผยข้อมูลและพยานหลักฐานต้องคำนึงถึงอันตรายและความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้ถูกกล่าวหาและจะเปิดเผยได้ก็ต่อเมื่อมีอำนาจหน้าที่และเป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น อีกทั้งมีหลักการที่สำคัญคือพนักงานสอบสวนจะต้องไม่สันนิษฐานล่วงหน้าว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิด และงดเว้น

การนำตัวผู้ถูกกล่าวหาออกมาปรากฏตัวหรือให้ข่าวต่อสื่อมวลชน อันเป็นการแสดงว่าเป็นผู้ถูกกล่าวหาผู้กระทำผิด

การให้ข่าวต่อสาธารณะของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษที่ผ่านมาพบว่าพยายามหลีกเลี่ยงไม่นำตัวผู้ถูกกล่าวหามาร่วมแถลงข่าว เช่น คดีที่ชาวต่างชาติกระทำความผิดอาญา พนักงานสอบสวนคดีพิเศษแถลงถึงพยานหลักฐานที่พบและความคืบหน้าของคดีว่าอยู่ในระหว่างขออนุญาตฝากขังโดยไม่นำผู้ถูกกล่าวหาออกมาร่วมแถลงข่าวด้วย ซึ่งในคดีประเภทเดียวกัน ลักษณะการให้ข่าวจะต่างจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจนำผู้ถูกกล่าวหาออกมาร่วมแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนหรือในกรณีที่มีการสอบสวนคดีพิเศษแถลงข่าวผลการจับกุมเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติดระดับโลกพร้อมกับยึดทรัพย์กว่า 100 ล้านบาท ที่คาดว่าจะมาจากการกระทำความผิด คดีนี้ภาพข่าวที่ปรากฏทางโทรทัศน์มีการแถลงข่าวโดยนำทรัพย์สินที่ยึดมาแถลงข่าว โดยไม่ได้นำผู้ต้องหามาแถลงข่าว ซึ่งนับว่าเป็นแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมแก่การเปิดเผยข้อมูลของผู้ถูกกล่าวหาที่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ตามตัวอย่างข้างต้น เห็นได้ชัดเจนว่า หลักการและทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ มีความเคร่งครัดที่จะไม่นำตัวผู้ถูกกล่าวหาออกมาปรากฏตัวต่อสื่อมวลชนเพื่อที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกกล่าวหา

2) ข้อบังคับ กรมสอบสวนคดีพิเศษว่าด้วยการเก็บรักษา การใช้ประโยชน์ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาและการทำลายข้อมูลข่าวสารอื่น

ข้อ 7 การใช้ประโยชน์ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาตามข้อบังคับนี้จะต้องพึงกระทำด้วยความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง โดยให้คำนึงถึงความจำเป็นเพื่อประสิทธิภาพในการรักษาความสงบเรียบร้อยและสิทธิเสรีภาพของประชาชนประกอบกันเป็นสำคัญ

ข้อกำหนดข้างต้น เป็นหลักที่วางไว้เพื่อให้เจ้าหน้าที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนอย่างระมัดระวังในการเปิดเผยข้อมูลของผู้ถูกกล่าวหาแก่สาธารณชนเพื่อป้องกันการกระทบต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาและผู้เสียหายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นการจำกัดการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารโดยไม่มี ความจำเป็นเกี่ยวกับคดีอีกด้วย

3.3.4 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยประมวลจริยธรรมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ข้าราชการ และลูกจ้างสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2551

ข้อ 27 กำหนดให้มีการปฏิบัติต่อผู้ถูกกล่าวหา ผู้เสียหาย พยาน และผู้ให้ถ้อยคำอย่างเสมอภาคปราศจากการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับฐานะหรือตำแหน่งหน้าที่

การแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนของหน่วยงานนี้จะกระทำขึ้นได้เมื่อมีการชี้มูลความผิด โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติแล้ว โดยจะมอบหมายให้โฆษกแถลงข่าว แต่ทั้งนี้บางกรณีกรรมการ ป.ป.ช. อาจเป็นผู้แถลงข่าวเอง หากคดีนั้นอยู่ในความรับผิดชอบที่กรรมการผู้นั้นเป็นคณะกรรมการไต่สวน ทั้งนี้การแถลงข่าวจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ที่ต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาเป็นหลัก แต่บางกรณีก็อาจแถลงข่าวได้แม้ยังไม่มี การชี้มูลความผิด โดยแถลงถึงขั้นตอนการดำเนินงานของคดี เช่น แถลงว่าขณะนี้อยู่ในระหว่างการตั้งคณะกรรมการไต่สวนมาตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งกรณีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องไม่กล่าวยืนยันความผิดของผู้ถูกกล่าวหา และไม่มีเจตนาประจานผู้ถูกกล่าวหา

สรุป ในการให้ข่าวเกี่ยวกับคดีอาญาแก่สื่อมวลชน เจ้าหน้าที่รัฐผู้ให้ข่าวต้องระมัดระวังอย่างที่สุดที่จะมิให้การให้ข่าวนั้นกระทบกระเทือนถึงผลของคดีและในแต่ละกรณี ผู้ให้ข่าวจะต้องพิจารณาด้วยว่าประโยชน์สาธารณะในการรับทราบข่าวเกี่ยวกับคดีอาญาของประชาชนมีน้ำหนักเหนือว่าสิทธิส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลที่สามที่เกี่ยวข้องกับคดีที่สมควรให้ข่าวหรือไม่ และพึงได้ข่าวเฉพาะเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าประโยชน์สาธารณะในการรับทราบข่าวเกี่ยวกับคดีอาญาของประชาชนมีน้ำหนักเหนือว่าสิทธิส่วนบุคคลเท่านั้น